



INTERREG V
DEUTSCHLAND-NEDERLAND
JAARVERSLAG 2015



INTERREG V DEUTSCHLAND-NEDERLAND

JAARVERSLAG 2015

INTERREG-PARTNERS

 Ministerie van Economische Zaken	 Ministerium für Wirtschaft, Energie, Industrie, Mittelstand und Handwerk des Landes Nordrhein-Westfalen	 Niedersächsische Staatskanzlei	 provincie groningen	 PROVINCIE FLEVOLAND
 provincie Overijssel	 provincie limburg	 provinsje fryslân provincie fryslân	 EDR	 EUREGIO
 Provincie Noord-Brabant	 provincie Gelderland	 provincie Drenthe	 RIJN-WAAL EUREGIO	 euregio rhein-maas-noord rijn-maas-noord

Uitgegeven door:
Gemeenschappelijk INTERREG-Secretariaat
c/o Euregio Rijn-Waal
Emmericher Str. 24
47533 Kleve, Deutschland
Tel +49 (0)2821 7930 37
info@deutschland-nederland.eu
www.deutschland-nederland.eu

Overzicht foto's:
Titelpagina: iStockphoto.com/jason_v
pag. 3 Dr. Michiel Scheffer © Provincie Gelderland
pag. 5 Startbijeenkomst © INTERREG-secretariaat
pag. 8 Openingsbijeenkomst Cultuurgeschiedenis Digitaal © euregio Rijn Maas Noord
pag. 14 Openingsbijeenkomst Bio Economie © Bio Economie
pag. 15 Openingsbijeenkomst Bio Economie © Bio Economie
pag. 15 www.pexels.com
pag. 16 Muziek verbindt
pag. 17 Europa-Kijkdagen © INTERREG-secretariaat
pag. 19 De Ler(n)ende Euregio

Titel van het programma: INTERREG Deutschland-Nederland

Programmeringsperiode: 2014-2020

Programmanummer (CCI nr): 2014TC16RFCB023

Managementautoriteit: Ministerium für Wirtschaft, Energie, Industrie, Mittelstand und Handwerk des Landes Nordrhein-Westfalen

Jaarlijks uitvoeringsverslag

Verslagjaar: 2015

Datum van goedkeuring van het jaarverslag door het Comité van Toezicht: 11-03-2016

Overeenkomstig artikel 50, lid 9, van Verordening (EU) nr. 1303/2013

INTERREG V DEUTSCHLAND-NEDERLAND

JAARVERSLAG 2015

VOORWOORD

Beste lezer,

Dit is het eerste jaarverslag van het INTERREG-programma Deutschland-Nederland in de nieuwe programmaperiode INTERREG V. Voor ons programma is de nieuwe periode 2014-2020 op 19 november 2014 begonnen. Op die dag ontving het programma de officiële goedkeuring van de Europese Commissie waarmee een investeringsvolume van bijna 450 miljoen euro voor de komende zeven jaar beschikbaar kwam. De partners uit Nederland, Nedersachsen en Nordrhein-Westfalen zetten hiermee de traditie van zeer succesvolle samenwerking in het grensgebied voort.

Het afgelopen jaar heeft duidelijk gemaakt dat wij in een tijd leven waarin niets vanzelfsprekend is, zeker niet als het gaat om de Europese kerngedachten vrijheid, openheid, rechtsstaat en 'eenheid in verscheidenheid'. Daarom is het belangrijk dat wij blijven samenwerken in de grensregio. Met elkaar in gesprek gaan, elkaar leren kennen en samen activiteiten uitvoeren. Samen kennis opdoen, uitwisselen en toepassen, elkaar aanvullen en samen sterker worden. Ik ben blij dat wij met INTERREG Deutschland-Nederland hieraan kunnen bijdragen. De focus van het programma ligt op innovatie in het bedrijfsleven, maar er is nog meer dan genoeg ruimte voor projecten die barrières opheffen op sociaal en cultureel gebied en op het gebied van de arbeidsmarkt, zodat de grens



een steeds kleinere rol speelt in uw dagelijks leven. De 25 projecten die al in 2015 begonnen zijn laten dan ook zien dat er draagvlak is voor dit doel.

Met dit verslag laten wij graag zien hoe de start van ons samenwerkingsprogramma in 2015 verlopen is. Naast een algemene presentatie van het programma en zijn doelstellingen bevat het informatie over de inhoudelijke en financiële voortgang van het programma. Dankzij de projectvoorbeelden kunt u zich een beeld vormen van de mogelijkheden en voordelen die samenwerking over de grens biedt.

Laat u inspireren!

Dr. Michiel Scheffer
Voorzitter Comité van Toezicht INTERREG Deutschland-
Nederland

INTERREG V DEUTSCHLAND-NEDERLAND

JAARVERSLAG 2015

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	5
1. Het INTERREG- programma in het kort	6
Kleine terugblik - de geschiedenis van INTERREG in het Nederlands-Duits grensgebied	6
Doelstellingen van het INTERREG V A - programma	6
Financieel kader van het programma	12
Organisatie van het programma	12
2. Uitvoering van het programma in 2015	13
Financiële voortgang INTERREG V A	13
Inhoudelijke voortgang van het programma - Programma indicatoren	14
Uitvoering van de programmaprioriteiten	14
De grens als barrière	17
Evenementen en communicatie	17
3. Zelf een project uitvoeren?	18



INTERREG V A Deutschland - Nederland

INTERREG V DEUTSCHLAND-NEDERLAND

JAARVERSLAG 2015

INLEIDING

De regio's langs de grens worden in de Europese Unie gezien als verbindende schakels. Nergens anders is de betekenis van het doorbreken van nationale staatsgrenzen door de Europese integratie beter zichtbaar. Om de grensregio's nog beter met elkaar te verweven, heeft de EU een speciaal stimuleringsprogramma opgezet: INTERREG. Tussen 2014 en 2020 is er in totaal 8,9 miljard euro aan EU-gelden beschikbaar voor grensoverschrijdende, innovatieve projecten in heel Europa. Voor de Nederlands-Duitse grensregio staat in de periode 2014-2020 een bedrag van ca. 440 miljoen euro ter beschikking. Wat er met dit geld moet worden bereikt is beschreven in het samenwerkingsprogramma „INTERREG Deutschland-Nederland“. De belangrijkste doelstellingen van het programma zijn het vergroten van de innovatiekracht in de grensregio en het wegnemen van de grens als barrière. Het is de bedoeling dat deze doelstellingen door middel van talrijke Duits-Nederlandse projecten gerealiseerd worden.

Op 19 november 2014 werd de goedkeuring van het samenwerkingsprogramma „INTERREG V A Deutschland-Nederland“ door de Europese Commissie bekend gemaakt.

Met een kleurrijke en informatieve startbijeenkomst, met meer dan 600 deelnemers, is het programma goed begonnen. Op deze dag is de basis voor de samenwerking, de INTERREG V A-overeenkomst door alle partners die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van het programma, ondertekend. De partners zijn de Ministeries van Economische Zaken van Nederland en Nordrhein-Westfalen, de Niedersächsische Staatskanzlei, acht Nederlandse provincies en de grensoverschrijdende organisaties Eems Dollard Regio, EUREGIO, Euregio Rijn-Waal en euregio rijn-maas-noord.

In deze brochure worden de uitvoering van het programma en de activiteiten van het INTERREG V A-programma Deutschland-Nederland in het jaar 2015 beschreven. Het begint met een overzicht van enkele kernaspecten van het programma en daarna wordt op de ontwikkelingen in 2015 ingegaan. Er is in dit jaarverslag ook weer plaats gecreëerd voor projectvoorbeelden. Zo krijgt u een idee van de veelzijdigheid van INTERREG.



De start van het nieuwe programma INTERREG V A Deutschland - Nederland

INTERREG V DEUTSCHLAND-NEDERLAND

JAARVERSLAG 2015

1. HET INTERREG-PROGRAMMA IN HET KORT

Kleine terugblik – de geschiedenis van INTERREG in het Nederlands-Duits grensgebied

Al sinds de jaren vijftig is er sprake van grensoverschrijdende samenwerking tussen Duitsland en Nederland. Vanwege de successen die geboekt werden, besloten Duitse en Nederlandse partners de samenwerking te institutionaliseren. Vanaf 1991 stelt de Europese Unie in het kader van INTERREG subsidiegelden ter beschikking voor de grensgebieden in Europa. De bedoeling hiervan is om de ontwikkeling en de integratie van het grensgebied te stimuleren. Voor een groot aantal grensoverschrijdende maatregelen en projecten biedt het INTERREG-programma sindsdien een financiële basis.

In de eerste fase (1991-1993) richtte het programma zich met name op het samenbrengen van mensen, bedrijven en organisaties aan beide zijden van de grens en op het verbeteren van de grensoverschrijdende infrastructuur. Langs de Duits-Nederlandse grens bestonden vier aparte programmagebieden. INTERREG II, van 1994 tot 1999, was erop gericht de samenwerking verder te verankeren en de kwaliteit van de projecten te verbeteren. Inmiddels waren in een aantal branches en sectoren contacten gelegd en was de tijd rijp om projecten ook echt gemeenschappelijk uit te voeren. Voor INTERREG IIIA (2000-2006) werden de vier afzonderlijke programmagebieden samengevoegd tot twee programmagebieden. De projecten werden omvangrijker en kregen veelal een innovatief karakter. Tijdens het INTERREG IIIA-programma ging extra aandacht uit naar „gezamenlijke euregio-overstijgende vuurtorenprojecten“. Dit waren grotere projecten waarmee een hogere effectiviteit in het gehele grensgebied bereikt kon worden.

In het INTERREG IV A programma Deutschland-Nederland (2007-2013) zijn de twee subsidiegebieden samengevoegd tot één groot programmagebied van de Noordzee tot aan midden-Limburg. De bestaande grensoverschrijdende structuren en netwerken zijn verder uitgebouwd en belangrijke innovatieve projecten, die binnen het nationale beleid van Duitsland en Nederland passen, zijn gerealiseerd. Daarnaast bleef er aandacht voor grensoverschrijdende contacten op lokaal niveau. Veel verschillende activiteiten zijn uitgevoerd, van „majeure“ programma-brede technologieprojecten, tot kleine initiatieven op het gebied van cultuur en onderwijs.

In het huidige INTERREG V A-programma wordt de samenwerking opnieuw geïntensiveerd en sterker gefocust. Zo kan het potentieel van de grensregio optimaal worden benut en de blik over de grens wordt voor toekomstige generaties een vanzelfsprekendheid.

Doelstellingen van het INTERREG V A-programma

De doelstellingen van het INTERREG V A-programma Deutschland-Nederland zijn in het zogenoemde samenwerkingsprogramma vastgelegd. Dit document is door de programmapartners uitgewerkt, op basis van de strategische doelstellingen van de Europese Unie, het Koninkrijk der Nederlanden, de Bondsrepubliek Duitsland, resp. de deelstaten Nordrhein-Westfalen en Niedersachsen, en doelstellingen van de regio's in het programmagebied. Bovendien is een strategische analyse van het programmagebied opgesteld en zijn de stakeholders uit de grensregio door middel van conferenties bij de inhoudelijke uitwerking van het programma betrokken. Er is dus gewaarborgd dat de doelstellingen van het programma aansluiten bij de uitdagingen en behoeftes van het programmagebied en de betrokken partners en financiers. De volgende doelstelling zijn voor het INTERREG V A-programma opgesteld:

- Vergroten van de innovatiekracht in de grensregio (innovatie)
- Wegnemen van de grens als barrière (cohesie)

Ter realisering van deze doelstellingen zijn twee prioriteiten vastgelegd, die elk weer een aantal themagebieden en sectoren omvatten. Bovendien is er een derde, horizontale prioriteit gevormd voor technische bijstand, een klein percentage van de middelen dat voor de uitvoering van het programma wordt gebruikt. In tabel 1 wordt dit schematisch weergegeven.

Prioriteit 1: Verhoging van de grensoverschrijdende innovatiekracht van het programmagebied

Het versterken van de concurrentiekracht van de regio door slimme groei is de eerste prioriteit voor het nieuwe programma. Om als regio de goede concurrentiepositie in Europa verder te verstevigen zijn investeringen in onderzoek en ontwikkeling nodig. De sterke vertegenwoordiging van hoogwaardige technologische bedrijven en kennisinstellingen in de regio biedt de kans om – in constante grensoverschrijdende samenwerking – marktkansen te verbeteren en het MKB duurzaam te ondersteunen.



FÖRDERGEBIET
 INTERREG V A
 DEUTSCHLAND-
 NEDERLAND
 SUBSIDIEGEBIED

- | | |
|------------------------|--------------------|
| 1 WILHELMSHAVEN | 7 MÜNSTER |
| 2 EMDEN | 8 DUISBURG |
| 3 DELFZIJL EN OMGEVING | 9 KREFELD |
| 4 STADT OLDENBURG | 10 DÜSSELDORF |
| 5 DELMENHORST | 11 MÖNCHENGLADBACH |
| 6 STADT OSNABRÜCK | |

Cultuurgeschiedenis digitaal beleven

Modernisering, vernieuwing, innovatie

Het Duitse-Nederlandse Grenspark Maas-Swalm-Nette is gelegen op de grens van de Provincie Limburg met het Duitse deelstaat Noordrijn-Westfalen in de driehoek tussen de steden Roermond, Venlo, Mönchengladbach (D). Het park is al meer dan 30 jaar een prachtig voorbeeld van grensoverschrijdende samenwerking tussen Nederland en Duitsland. Bezoekers kunnen hier fietstochten of wandelingen maken door de natuur. Bovendien bezit het Grenspark MSN informatie- en bezoekerscentra waar bezoekers de mogelijkheid hebben zich uitgebreid te laten informeren over het grensoverschrijdende natuurpark.

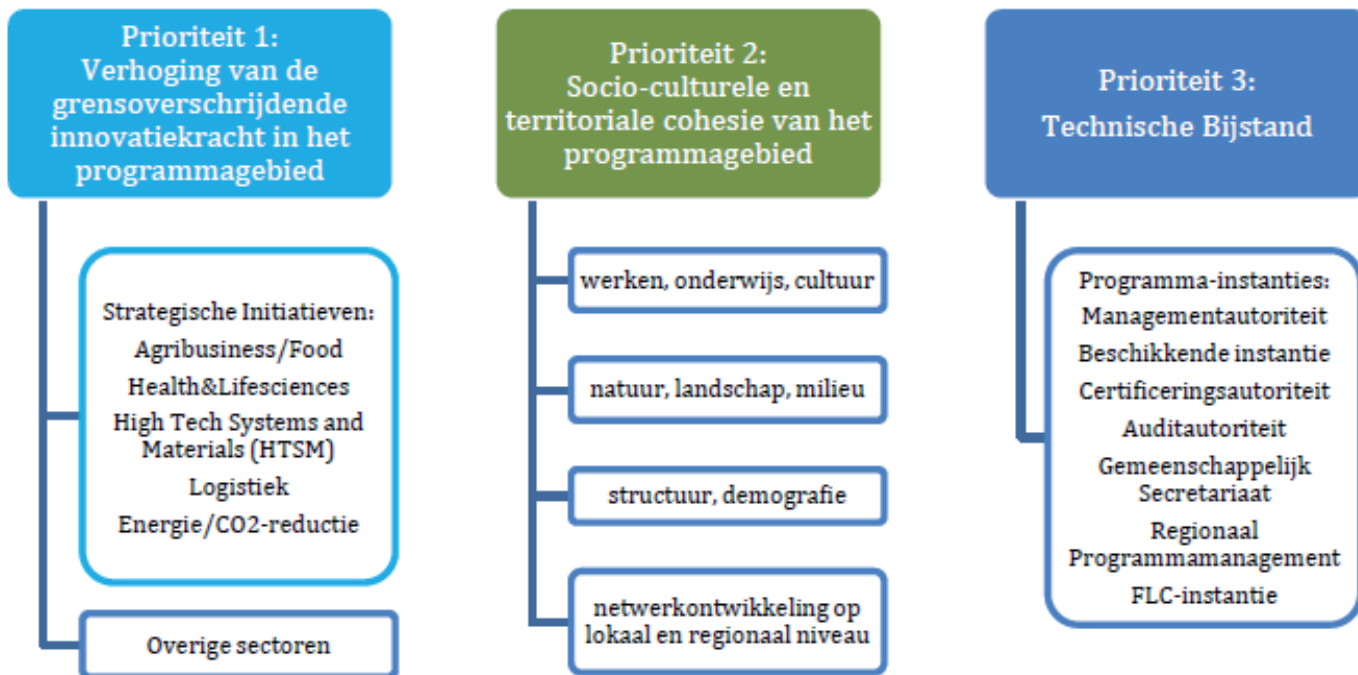
Het grenspark MSN heeft een rijk en uiterst gevarieerd aanbod aan interessante (thematische) routestructuren met daarlangs getuigenissen van de geschiedenis en cultuurhistorisch interessante plekken. De betreffende routes en elementen zijn tot nu toe vooral met behulp van kaarten en folders op de markt gebracht maar het

project wil graag gebruik gaan maken van meer moderne media. Het grenspark MSN wil met het project Cultuurgeschiedenis digitaal beleven gebruik gaan maken van innovatieve productontwikkelingen. Het doel van het project is om het bestaande marketing aanbod om te zetten in innovatieve marketing, door gebruik te maken van moderne media zoals smartphones, tablets en computers. Hierdoor wordt informatie nu digitaal gedeeld en worden bestaande fiets- en wandelroutes digitaal toegankelijk en beleefbaar.

Voorbeelden van het inzetten van de moderne media binnen het project is het gebruikmaken van apps, augmented reality (een technologie die de realiteit en de virtuele wereld met elkaar verbindt), computeranimaties en audiovisuele elementen. Door het inzetten van nieuwe digitale communicatiemiddelen kunnen bezoekers meer te weten komen over de grensoverschrijdende cultuurgeschiedenis en cultuurhistorische elementen van het park.

Het project maakt de regio voor bewoners en bezoekers nog belevingsrijker. Doordat het project gebruik maakt van moderne media worden er nieuwe toeristische doelgroepen bereikt, wat de regionale economie en MKB in het grenspark doen versterken.





Tabel 1: prioriteiten van het programma

Voor het bereiken van de doelstellingen op het gebied van innovatie is het noodzakelijk om meer en betere grensoverschrijdende clusters te vormen, kennis- en productvalorisatie grensoverschrijdend vorm te geven en gezamenlijk onderzoek te doen.

Als resultaat van de ondersteuning van projecten in prioriteit 1 worden product- en procesinnovaties in het MKB nagestreefd. Het resultaat van de bijdrage van het INTERREG-programma wordt positief beoordeeld als aan het einde van de programmalooptijd blijkt dat het percentage MKB'ers dat product- en/of procesinnovaties introduceert is gestegen.

Strategische Initiatieven

Om de doelstellingen op het gebied van innovatie te bereiken zijn er binnen het programmagebied vijf speerpuntsectoren benoemd:

- ++ Agribusiness & Food
- ++ Health & LifeScience
- ++ High Tech Systems & Materials (HTSM)
- ++ Logistiek
- ++ Energie & CO2-arme economie

Een expertgroep met vertegenwoordigers van het bedrijfsleven, de wetenschap en de overheid heeft voor elk van deze sectoren een „strategisch initiatief“ ontwikkeld. Dit „strategisch initiatief“ is een document waarin de belangrijkste uitdagingen, ontwikkelingen en grensoverschrijdende kansen voor de betreffende sector worden beschreven. Het document biedt een kader voor de projecten die binnen deze sector worden uitgevoerd.

Onder andere zijn de meest kansrijke ontwikkelingen in de komende jaren beschreven en worden in de strategische initiatieven criteria geformuleerd waaraan projecten moeten voldoen.

Met de strategische initiatieven worden een gefocuste inzet van de middelen en een hogere kwaliteit van de projecten nagestreefd. Dat is een belangrijke voorwaarde voor het bereiken van de

doelstellingen op het gebied van innovatie. Projecten in het kader van strategische initiatieven zijn niet gebonden aan een bepaalde regio binnen het programmagebied. Er kunnen projecten op regionaal niveau worden uitgevoerd, maar ook projecten met partners uit het gehele programmagebied. Alle projectconcepten binnen de strategische initiatieven worden - voor uitwerking van de definitieve aanvraag - ter beoordeling voorgelegd aan het „innovatie-overleg“. Doorslaggevend voor de beoordeling zijn de inhoud en de kwaliteit van het project. Alle vijf de strategische initiatieven kunnen worden gedownload via www.deutschland-nederland.eu.

Energie en CO2-arme economie

De transitie van het energiesysteem en een duurzamer gebruik van natuurlijke hulpbronnen is zowel voor Duitsland als voor Nederland een van de belangrijkste prioriteiten en een grote uitdaging voor de grensregio in de komende jaren. Om de transitie van het energiesysteem te ondersteunen zijn nieuwe technologieën en innovaties nodig. Deze technologieën en innovaties leiden tot het versterken van de concurrentiekracht van de regio, maar zijn ook essentieel voor de ontwikkeling van het grensgebied tot een CO2-arme economie. Juist op dit gebied kan er grensoverschrijdend veel van elkaar geleerd worden. Daarom zijn er voor dit Strategisch Initiatief als enige een separaat budget (zie financieel kader) en eigen streefwaarden voor de indicatoren vastgelegd.

Prioriteit 2: Sociaal-culturele en territoriale cohesie van het programmagebied

Om de grensoverschrijdende economische samenwerking op het noodzakelijk hogere plan te brengen wordt als tweede programmaprioriteit geïnvesteerd in de versterking van de sociaal-culturele en territoriale cohesie van het grensgebied, in lijn met de EU2020-prioriteit „inclusieve groei“. Sinds het begin van INTERREG begin jaren '90 is er op dit gebied veel verbeterd. Er bestaan wederzijdse contacten en vrij reizen over de grens is voor veel mensen de normaalste zaak van de wereld.

Maar de Nederlands-Duitse grens vormt nog altijd een obstakel bij het bereiken van bepaalde doelstellingen, bijvoorbeeld op het gebied van innovatie, MKB en de CO2-arme economie. Grensoverschrijdende innovatieve en economische ontwikkeling kan bijvoorbeeld niet zonder een adequaat mobiliteitssysteem. Daarom is er bij veel doelen en prioriteiten aandacht nodig voor mobiliteit.

Er is een directe, vanzelfsprekende samenwerking tussen burgers en instituties nodig om ervoor te zorgen dat de Nederlands-Duitse grens geen barrière meer vormt, mensen elkaar kennen en begrijpen en dat gezamenlijke uitdagingen gezamenlijk kunnen worden aangepakt. Door de projecten in prioriteit 2 moet de werking van de grens in het programmagebied worden verminderd en worden de grensoverschrijdende interacties tussen burgers en instituties geïntensiveerd. Projecten kunnen hieraan zowel in psychologische zin (bijvoorbeeld d.m.v. educatie en cultuur) maar ook door concrete samenwerkingsactiviteiten tussen burgers en instituties (bijvoorbeeld in het kader van gezamenlijk natuur- en landschapsbeheer of omgang met demografische ontwikkelingen) bijdragen

Het resultaat van de bijdrage van het INTERREG-programma wordt positief beoordeeld als aan het einde van het programma blijkt dat

- de houding tegenover het buurland in positieve zin is veranderd;
- de grensoverschrijdende relaties zijn geïntensiveerd;
- de inwoners van het programmagebied de grens als een kans in plaats van een barrière zien.

Bij elk project staat centraal, dat het project de werking van de grens moet verminderen. Projecten in prioriteit 2 zijn globaal onderverdeeld in de volgende thema's:

1. Werken, onderwijs, cultuur
2. Natuur, landschap en milieu
3. Structuur en demografie
4. Netwerkontwikkeling op lokaal en regionaal niveau

Binnen prioriteit 2 kunnen ook kleinere projecten zoals schooluitwisselingen, sportevenementen met een internationaal karakter of vergelijkbare bijeenkomsten, subsidie ontvangen. In de vier grensregio's worden hiervoor speciale voorzieningen gecreëerd, zodat het aanvragen van subsidie gemakkelijker is en projecten snel kunnen worden uitgevoerd.

Prioriteit 3 "Technische bijstand"

De derde prioriteit van het INTERREG V A programma Deutschland-Nederland is de Technische bijstand. Zo wordt het beheer en de technisch-administratieve uitvoering van het programma genoemd. Dit gebeurt door middel van verschillende programma-instanties. Voor alle middelen die de verschillende programma-instanties voor hun bijdrage aan de programma-uitvoering ontvangen vindt de administratie plaats onder deze prioriteit. Aan deze prioriteit mag maximaal 6% van de programma-middelen worden toebedeeld.



De scholieren hadden veel plezier bij hun rondleiding door het Klimacenter in Werlte

Bio Economie in de non food sector

Verbinden, verdiepen, verrijken

Het project Bio-Economie in de Non-Food sector zet zich in voor een “biobased economy”. Een biobased economy is gebaseerd op groene grondstoffen, welke steeds opnieuw geproduceerd kunnen worden. Het project heeft tot doel om de regionale grensoverschrijdende biobased economy verder te ontwikkelen. Het project richt zich op verschillende bedrijven en ondersteunt kleine en middelgrote ondernemingen bij de ontwikkeling van nieuwe biobased producten en toepassingen in samenwerking met kennisinstellingen.

Doelen van het project zijn de ontwikkeling van een groene productiestructuur, de ontwikkeling van biobased producten voor de non-food sector en daarbij ook het vormen van een sterk netwerk tussen hogescholen, centers of competence en universiteiten op het gebied van bio-economie. Om haar doelen te bereiken, is het project op verschillende themagebieden actief. Het project bestaat uit verschillende deelprojecten, waarin bedrijven en kennisinstellingen, die ook biobased producten en toepassingen ontwikkelen, samenwerken.

Er wordt gewerkt aan concrete innovaties op het gebied van 3D printing, microspuitgiet toepassingen, duurzame vezels, biosubstraat, biochar en biobased woningbouw. Bovendien worden grensoverschrijdende netwerken en

de kennisuitwisseling op het gebied van bio-economie verder ontwikkeld. Op het ogenblik is er weinig kennis beschikbaar over de toepassing van biocomposieten voor de verharding van fietspaden en lantaarnpalen. Daarom wordt ook in een deelproject een biobased fietspad getest, waarbij bestaande materialen en productietechnieken innovatief toegepast worden, zodat deze doorontwikkeld kunnen worden voor toepassing bij infrastructurele werken.

Naast de deelprojecten heeft het project ook een “open gedeelte” dat zich richt op ondernemers van het midden en klein bedrijf (MKB) met nieuwe, innovatieve ideeën. MKB's kunnen in aanmerking komen voor steun ten behoeve van haalbaarheidsstudies en projecten, gericht op ketenontwikkeling en kennistransfer. Via kennistransferprojecten worden verschillende doelgroepen, zoals professionals uit het MKB en studenten van informatie en scholing voorzien. Op deze manier wordt informatie uit de projecten ook structureel benut.

Voor het project is het van groot belang grensoverschrijdend samen te werken. In zowel Nederland als in Duitsland zijn de agrarische sector en de chemiesector, in vergelijking met andere landen, zeer groot en goed ontwikkeld. Samenwerking tussen grote agrobédrijven, hogescholen en universiteiten en het inzetten van de goede infrastructuur tussen beide landen, zijn essentiële bijdragen aan het gezamenlijke onderzoek en de valorisatie van kennis en producten.



Financieel kader van het programma

Voor het samenwerkingsprogramma INTERREG V A Deutschland-Nederland staat in de periode van 2014-2020 een bedrag van circa 440 miljoen euro ter beschikking. Hiervan zijn ca. 50%, om precies te zijn 222.159.360 euro, door de Europese Unie beschikbaar gesteld, uit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO). In het samenwerkingsprogramma is een verdeling opgenomen van de middelen over de prioriteiten. De focus op onderzoek, technologie en innovatie in het INTERREG IV-Programma is succesvol gebleken. Deze verdeling van de middelen komt terug in het INTERREG V A-Programma:

- Prioriteit 1 - Verhoging van de grensoverschrijdende innovatiekracht van het programmagebied: 61%
- Prioriteit 2 - Sociaal-culturele en territoriale cohesie van het programmagebied: 33%
- Prioriteit 3 - Technische Bijstand: 6%

Tabel 2 laat deze financiële indeling zien. Naast de EU-financiering worden in dit tabel ook de middelen getoond, die als nationale bijdrage verwacht worden. Deze middelen omvatten naast cofinanciering door de INTERREG-partners ook de verwachte eigen bijdrage van de projectpartners en zijn nog een keer onderverdeeld in de sommen die voor publieke programma's en projectpartners en van private projectpartners verwacht worden. Er wordt een totale investering van minstens 443.059.158 euro verwacht. Binnen prioriteit 1 zijn ongeveer 105.000.000 euro van de EU-middelen voor de Strategische Initiatieven gereserveerd, waarvan 30.000.000 euro voor het belangrijke thema energie en CO2-reductie.

Organisatie van het programma

Om voor de uitvoering van het programma een goede samenwerking te waarborgen, is een overeenkomst opgesteld, die door alle 15 INTERREG partners ondertekend is. In de overeenkomst zijn de taken van de partners, de uitvoeringbepalingen, de doelstellingen, de grondbeginselen, het Comité van Toezicht en de stuurgroepen opgenomen. De volledige overeenkomst is via de programmaweb-site www.deutschland-nederland.eu onder "downloads" beschikbaar.

De gekozen structuur voor de uitvoering van het programma voldoet zowel aan de vereisten van de structuurfondsverordeningen als aan de behoeften van diverse partners. Met deze structuur wordt de kwaliteit van het programma gewaarborgd. De taken, de kosten en de financiering van de gremia en organen zijn vastgesteld op basis van de ervaringen in de INTERREG IV-programmaperiode.

Voor INTERREG V A – Programma Deutschland-Nederland is een Comité van Toezicht opgericht, waarin de INTERREG-partners vertegenwoordigd zijn. Het Comité van Toezicht neemt koersbepalende besluiten voor het INTERREG-Programma Deutschland-Nederland en houdt toezicht op de uitvoering van het programma en controleert en stuurt de algemene strategie.

Naast het Comité van Toezicht zijn er vier regionale stuurgroepen, die in opdracht van het Comité van Toezicht over regionale projecten beslissen. Zowel binnen het Comité van Toezicht, als ook in de stuurgroepen, wordt met unanimiteit besloten. Voor het INTERREG V A programma Deutschland-Nederland zijn er bij de Euregio's in het grensgebied zogeheten "regionale programmamanagements" ingericht. Hier worden potentiële aanvragers geadviseerd en ondersteund.

Financiering door	EU	Nationale overheden	Private projectpartners	Totale financiering
Prioriteit 1	135.739.369	81.739.369	54.000.000	271.478.738
Prioriteit 2	73.090.430	69.090.430	4.000.000	146.180.860
Prioriteit 3	13.329.561	12.069.999	0	25.399.560
Totaal	222.159.360	162.899.798	58.000.000	443.059.158

Tabel 2: Financiële indeling

INTERREG V DEUTSCHLAND-NEDERLAND

JAARVERSLAG 2015

2. UITVOERING VAN HET PROGRAMMA IN 2015

Financiële voortgang INTERREG V A

In de loop van 2015 zijn er 35 projecten door de vier regionale stuurgroepen en het Comité van Toezicht goedgekeurd. 25 projecten hebben in 2015 nog een beschikking ontvangen. Veel projectaanvragen waren eind 2015 nog in het besluitvormingsproces en talrijke ideeën dienen nog verder te worden uitgewerkt, met ondersteuning van de regionale programmamanagements.

Aan de 25 goedgekeurde projecten die reeds hun beschikking ontvangen hebben, zijn middelen ter hoogte van 91.293.775,45 euro aan totale kosten gecommiteerd, wat ongeveer gelijk is aan 21% van het programmvolume en dus een bevredigende prestatie van het programma in het eerste uitvoeringsjaar. Circa 10.000.000 euro hiervan worden door private projectpartners beschikbaar gesteld, dat is ongeveer 17,5% van de verwachte private middelen binnen het programma.

Inhoudelijke voortgang van het programma – programma-indicatoren

Een groot deel van de financiering van een INTERREG-project is belastinggeld. Het is dan ook heel belangrijk om voortdurend te monitoren dat dit geld op een zinvolle en efficiënte manier en conform de programma-doelstellingen wordt ingezet. Hiervoor zijn indicatoren heel belangrijk. Door middel van indicatoren wordt de inhoudelijke voortgang van het INTERREG-programma en de bereiking van de programmadoelstellingen bepaald.

De zogenoemde output-indicatoren zijn vóór de start van het programma opgesteld en voorzien van een streefwaarde voor het einde van het programma.

Elk project geeft bij de aanvraag aan in welke mate het zal bijdragen aan de output-indicatoren en rapporteert vervolgens om de 6 maanden de voortgang. Deze indicatoren meten de directe outputs van de projecten, bijv. het aantal bedrijven dat gesteund wordt of het aantal personen dat binnen een INTERREG-project een individueel advies ontvangt, over bijv. werken in het buurland. Omdat de eerste projecten eind 2015 pas enkele maanden begonnen waren, is er nog niet veel output behaald. Wat wel beschikbaar is zijn de streefwaarden van de tot nu toe goedgekeurde projecten. Het is positief dat voor alle output-indicatoren reeds streefwaarden van de projecten zijn ingevuld. Hieruit blijkt dat de projecten naar de door het programma gewenste outputs streven. Opvallend is bovendien, dat de streefwaarden van de projecten bij enkele indicatoren, vooral binnen prioriteit 2, reeds dicht bij de programma-streefwaarden komen. In het jaarverslag voor 2016 zal meer over de actuele stand van deze indicatoren gezegd kunnen worden.

Een speciaal geval zijn de zogenoemde ‘resultaat-indicatoren’. Deze indicatoren geven aan wat het programma binnen het programmagebied wil veranderen. Zij worden enkele keren tijdens de programmalooptijd gemeten en in het kader van de programma-evaluaties nader onderzocht. De resultaat-indicatoren van INTERREG Deutschland-Nederland zijn voor prioriteit 1 ‘het percentage MKB dat product- of procesinnovaties introduceert’ en voor prioriteit 2 ‘de perceptie van de Duits-Nederlandse grens als barrière’. Voor deze laatste indicator heeft in 2015 een nulmeting plaatsgevonden (zie pagina 17), voor de indicator van prioriteit 1 wordt gebruikt gemaakt van periodiek verzamelde gegevens van Eurostat. Over enkele jaren zullen de volgende metingen uitgevoerd worden.

Prioriteit	Totaal beschikbare financiering	EU percentage	Geplande kosten: Goedgekeurde projecten met beschikking	Geplande kosten: Percentage van de beschikbare financiering	Aantal goedgekeurde projecten met beschikking
1	271.478.738,000	50,00%	35.142.601,30	12,94%	8
2	146.189.858,000	50,00%	34.501.615,15	26,24%	11
3	25.399.562,00	52,48%	21.649.560,00	85,24%	6
Totaal	443.059.158,00		91.293.775,45	20,31%	25

Tabel 3: Financiële voortgang

UITVOERING VAN DE PRIORITEITEN

**Totale budget is
€440,000,000**



**Verdeling van de
prioriteiten**



- Prioriteit 1 61%
- Prioriteit 2 33%
- Prioriteit 3 6%

Prioriteit 1



- Goedgekeurde projecten met beschikking
- Overig budget

Prioriteit 1

“Verhoging van de grensoverschrijdende innovatiekracht van het programmagebied”.

In prioriteit 1 zijn tot 31 december 2015 acht projecten goedgekeurd en voorzien van een beschikking. De totale kosten hiervan waren €35.142.601,30 wat gelijk staat aan ca. 13% van het volume van prioriteit 1. Van de 8 goedgekeurde projecten behoren 5 tot het Strategisch Initiatief energie en CO2-arme economie, 2 tot het Strategisch Initiatief High Tech Systems and Materials (HTSM) en één tot het Strategisch Initiatief Agribusiness/ Food. Ook voor de overige Strategische Initiatieven (Logistiek en Health & Life Sciences) bevinden zich projecten in het besluitvormingstraject.

Prioriteit 2



- Goedgekeurde projecten met beschikking
- Overig budget

Prioriteit 2

“Sociaal-culturele en territoriale cohesie van het programmagebied”.

Tot 31 december 2015 zijn er 11 projecten goedgekeurd en voorzien van een beschikking. De totale kosten van de goedgekeurde projecten zijn €34.509.614,15 wat ongeveer gelijk staat aan 23% van het volume van prioriteit 2.

Prioriteit 3



- Goedgekeurde projecten met beschikking
- Overig budget

Prioriteit 3

„Technische bijstand“

Tot 31 december 2015 was met €21.649.560,00 reeds 85% van de voor prioriteit 3 gereserveerde middelen in 6 projecten gecommiteerd.



Health-i-care: innovations for a safer healthcare

Ontwikkeling, innovatie en versterking

Het project health-i-care zet zich in voor het actuele thema “preventie en bestrijding van ziekenhuisinfecties en antibioticaresistentie” en de daarmee gepaard gaande risico’s voor patiënten en de volksgezondheid. Alle activiteiten van het project staan in teken van dit thema. Health-i-care concentreert zich op de ontwikkeling van innovatieve producten, technologieën en services, die de bevolking tegen infecties beschermen en antibioticaresistentie het hoofd bieden. Daarbij gaat het om innovatie en andersoortige hulpmiddelen binnen de werkvelden diagnostiek, therapie, preventie/desinfectie, medische technologie en voorlichtingsgerichte en persuasieve communicatietechniek.

Aan beide zijden van de grens staat de gezondheidssector voor dezelfde uitdagingen als het gaat om hygiëne en antibioticagebruik. Toch bestaan er verschillen tussen het Nederlandse en de Duitse gezondheidsstelsel en tussen de beide gezondheidsmarkten. Het project biedt kansen aan de samenwerking tussen MKB’s, gezondheids- en kennisinstellingen om via deze samenwerking tot ontwikkeling van goed afzetbare innovatieve producten, technologieën en services te komen. De doelen van het project health-i-care zijn de bestrijding van

antibioticaresistente ziekteverwekkers, het versterken van het concurrentievermogen in de Euregio en het creëren van arbeidsplaatsen op het gebied van productinnovatie. Deze doelen worden bereikt door middel van 30 tot innovatie bereid zijnde (eu)regionale MKB-consortia, die 30 relevante innovaties in de vorm van technologieën of producten, op het gebied van infectiebestrijding, antibioticaresistentie en diagnostiek zullen ontwikkelen. Voorbeelden van deze innovaties, die door de MKB’s ontwikkeld zullen worden, zijn o.a. het maken van een “niet-filter-gebaseerde verwijdering van antibiotica en antibioticaresistentie uit vloeistoffen”. Waterbedrijven hebben aangegeven grote behoefte te hebben aan een systeem dat het water filtert.

Een ander voorbeeld is het maken van een game-based-learning tool voor de educatie van professionals zoals dierenartsen (antimicrobial stewardship voor dierenartsen). Er wordt een adaptieve helpdesk opgesteld voor vragen en antwoorden op het gebied van “One Health” voor het algemene publiek. Health-i-care kan deze innovaties mogelijk maken vanuit een grensoverschrijdende samenwerking tussen humane, veterinaire en milieu-expertise in antibioticaresistentie. Afzetmarkt voor deze tools zijn GGD/ÖGD, (dieren)artsen en ziekenhuizen. Deze 30 relevante innovaties moeten bijdragen aan het behoud van de voor onze gezondheid zo belangrijke hygiënische standaards in het tijdperk van antibioticaresistentie en gebruik maken van de innovatiekracht van het samenwerken over de grens.



Kaderprojecten prioriteit 2

Elkaar leren kennen, verstaan en vertrouwen

De kaderprojecten zijn een onderdeel van prioriteit 2 van INTERREG V Deutschland-Nederland. De vier Euregio's in het programmagebied (euregio rijn-maas-noord, Euregio Rijn-Waal, EUREGIO en Eems Dollard Regio) zijn allemaal leadpartner van een kaderproject. De kaderprojecten zijn ontwikkeld om kleine samenwerkingsactiviteiten in het Duits-Nederlandse grensgebied te ondersteunen. De kaderprojecten zijn bedoeld voor initiatieven tot €25.000 subsidie. Daarnaast is er voor kleinere, kortlopende activiteiten (mini-projecten) een vereenvoudigde aanvraag-procedure voor subsidies tot maximaal €1000.

Activiteiten van kaderprojecten richten zich sterk op de vermindering van de barrièrewerking van de grens op het gebied van werk, onderwijs en cultuur, maar ook op natuur, landschap en milieu. Andere activiteiten van kaderprojecten zijn gericht op de ondersteuning van MKB's door bijvoorbeeld de ontwikkeling van netwerken tussen bedrijven en de wetenschap.

Voorbeelden van de activiteiten binnen de kaderprojecten zijn uitwisselingen tussen scholen, universiteiten maar ook muziek- en sportverenigingen. Zo is er bijvoorbeeld het project “Grensoverschrijdende erkenning in de muziek” waarbij er een uitwisseling tussen twee muziekscholen plaatsvindt. In dit project wordt muziek gemaakt met ouderen en mensen met een beperking. Een ander voorbeeld van een activiteit binnen een kaderproject is “veiligheid zonder grenzen”. In dit project werkt de vrijwillige brandweer van Kleve-Rindern samen met de brandweer Millingen aan de Rijn en de veiligheidsregio Gelderland-Zuid. Dit project richt zich op een intensieve samenwerking tussen de brandweren op basis van verhoogde eisen en plichten aan de leidinggevenden, maar ook aan documentatieplichten en opleidingen voor de brandweer.

Duitse en Nederlandse kennisinstellingen, ondernemingen, onderwijsinstellingen, verenigingen, organisaties en lokale en regionale overheden kunnen een aanvraag voor een activiteit binnen een kaderproject indienen. Bij ieder initiatief moeten Nederlandse en Duitse partners samenwerken.

De grens als barrière?

In het voorjaar van 2015 is er een nulmeting van de resultaatindicator van prioriteit 2 “barrièrewerking van de Duits-Nederlandse grens” uitgevoerd. Het nieuwe INTERREG V programma heeft onder andere als doel om de barrière-werking van de grens voor burgers en instituties te verminderen. Of het programma dit doel tot het einde van het programma in 2023 bereikt, wordt aan de hand van een enquête regelmatig gemeten. Uit een eerste enquête blijkt in hoeverre bewoners en organisaties uit het grensgebied de grens op dit moment als barrière waarnemen. Bijna 1000 burgers en 850 organisaties zoals overheden, bedrijven, onderwijs- en onderzoeksinstituten hebben deelgenomen aan de online-enquête.

In de enquêtes is onderscheid gemaakt tussen verschillende soorten barrières:

- De algemene / fysieke barrière (enkel bij burgers);
- Economische barrière;
- Sociaal-culturele barrière;
- Juridische administratieve barrière.

Uit de resultaten van de enquêtes blijkt in beide gevallen dat de juridisch-administratieve barrière als duidelijkste barrière wordt ervaren; hieronder vallen bijvoorbeeld het sluiten van koop- of arbeidscontacten en alles wat met regelgeving te maken heeft.

Burgers ervaren de grens in algemene zin (bij het fysieke oversteken van de grens) en het sociaal-culturele perspectief (uitgaan en recreëren) het minst als barrière. De economische barrière, zoals bij het winkelen, boodschappen doen, tanken of werken wordt dan weer een beetje meer als een barrière gezien. Organisaties daarentegen ervaren economische

aspecten zoals zaken doen, beursbezoeken of samenwerken het minst als barrière. De sociaal-culturele barrière (bijv. gedrag, normen en waarden die een rol spelen in het zakenleven) worden weer iets meer als een barrière gezien.

Op basis van de resultaten van de enquête zijn er voor de actuele situatie nulwaarden en voor het einde van het INTERREG-programma streefwaarden geformuleerd. De meting wordt nog enkele keren gedurende de programmalooptijd herhaald en de resultaten zullen tijdens een evaluatie geanalyseerd worden.

Evenementen en communicatie

Sinds november 2015 is de nieuwe programmawebsite www.deutschland-nederland.eu online. In het nieuwe corporate design van het programma biedt de website informatie over het programma en downloads van belangrijke documenten en publicaties. In de reeds uit het vorige programma bekende project-database vindt u informatie over alle reeds goedgekeurde projecten uit INTERREG V. Daarnaast is er voor de projecten nu ook de mogelijkheid om een eigen projectlogo in het corporate design van het programma te genereren evenals een eigen ‘sub-website’ met meer informatie over het project dan in de project-database.

Het programma heeft zich in 2015 op een aantal evenementen gepresenteerd en over de subsidiemogelijkheden geïnformeerd. Voorbeelden hiervoor zijn evenementen van de programmapartners Provincie Gelderland en Ministerie voor Economische Zaken van Nordrhein-Westfalen, maar ook kleine regionale en lokale evenementen.



INTERREG V DEUTSCHLAND-NEDERLAND

JAARVERSLAG 2015

3. ZELF EEN PROJECT UITVOEREN?

Wanneer u zelf een project wilt uitvoeren, kunt u om te beginnen een kijkje nemen op onze website www.deutschland-nederland.eu voor aanvullende en actuele informatie over het programma en voorbeelden van projecten. Voor het gemak hebben wij hier een aantal van de belangrijkste subsidievoorwaarden voor u samengevat:

Een project komt uitsluitend voor subsidie in aanmerking als de opzet grensoverschrijdend is. Dat betekent dat er partners en personen van beide zijden van de grens betrokken moeten zijn bij de uitwerking en uitvoering van het project. Bovendien dient de financiering door beide zijden gedragen te worden. Voor elk project moet een lead partner worden benoemd die voor de partners en voor zichzelf de gemeenschappelijke subsidieaanvraag verzorgt en de verantwoordelijkheid voor de afhandeling van het project tegenover het programma op zich neemt. Alleen projecten waarvan de doelstellingen overeenkomen met die van het samenwerkingsprogramma en die binnen het kader van nationale en regionale ontwikkelingsstrategieën vallen, komen voor subsidie in aanmerking.

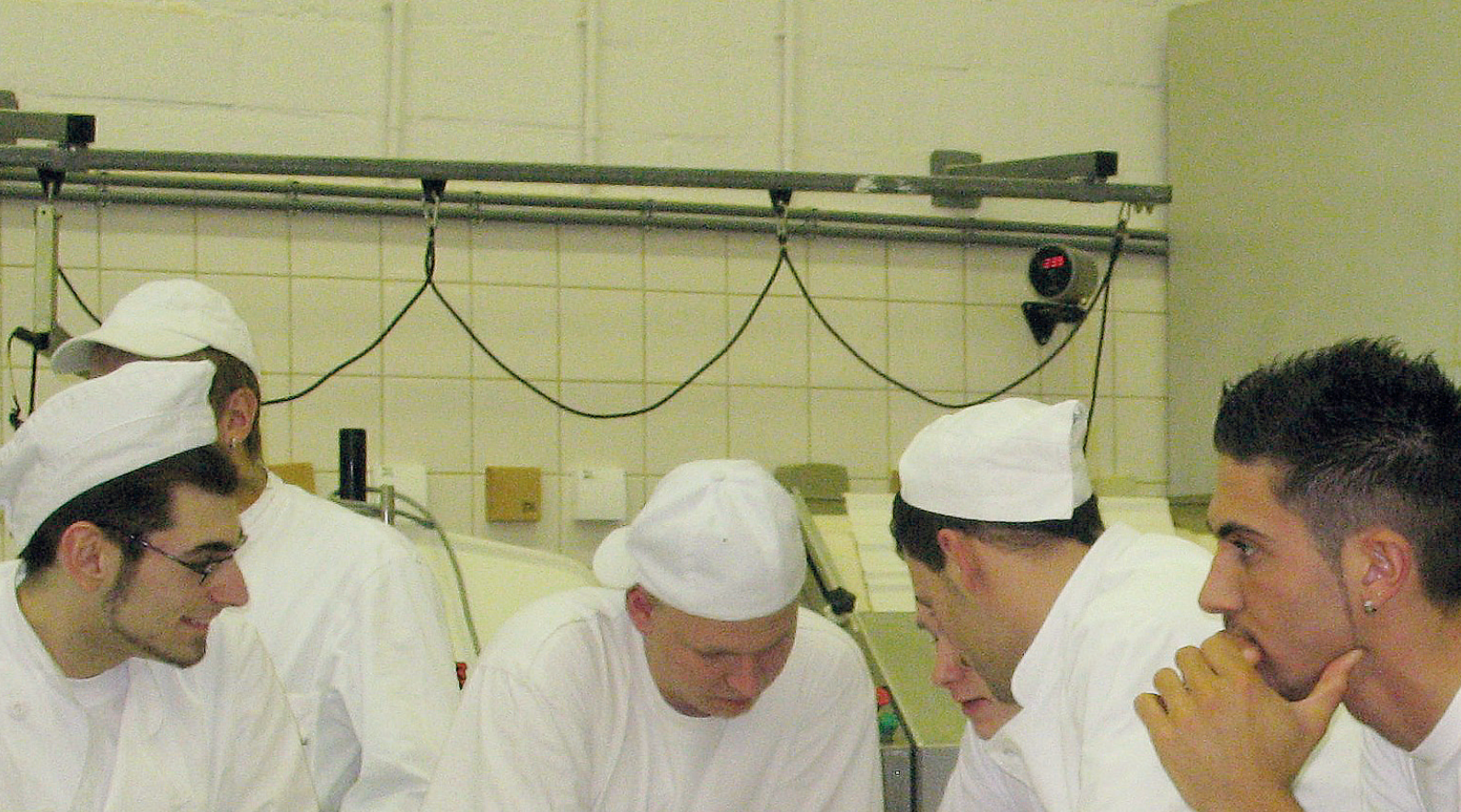
Projectaanvragen in het kader van het INTERREG V A programma Deutschland-Nederland kunnen door gemeenten, regionale overheden, verenigingen en andere publiek- en privaatrechtelijke rechtspersonen, alsmede door natuurlijke personen die een onderneming voeren, worden ingediend. Concurrerende ondernemingen kunnen echter alleen aanspraak maken op een subsidie wanneer zij binnen een project samenwerken met onderwijsinstellingen (universiteiten, hogescholen etc.) of als het plan een samenwerkingsproject betreft, dat door meerdere ondernemingen gezamenlijk wordt ontwikkeld en uitgevoerd.

Bij deze vorm van subsidiëring ligt de prioriteit bij het midden- en kleinbedrijf. In principe kunnen er in het hele programmagebied van het INTERREG V A-programma (zie kaart op pagina 7) projecten worden gerealiseerd. In geval van uitzondering kunnen partners van buiten het programmagebied deelnemen aan projecten. Dat kan echter alleen onder bepaalde voorwaarden. Zij kunnen in gegronde gevallen een subsidieaanvraag doen, indien de resultaten van de betreffende projecten een positief effect hebben op het programmagebied en indien niet meer dan 20 procent van de subsidiemiddelen buiten het programmagebied wordt ingezet.

De financiering van een project, dat in het kader van het INTERREG-programma Deutschland-Nederland wordt uitgevoerd, bestaat normaal gesproken uit drie onderdelen:

- Een eigen bijdrage van de projectpartners: een deel van de projectkosten moet door de partners zelf worden ingebracht.
- Een EU-bijdrage uit het Europees Fonds voor regionale Ontwikkeling (EFRO): Hiermee kan in principe maximaal 50 procent van de projectkosten worden gefinancierd.
- Subsidie van nationale co-financiers: ministeries en provincies stellen eveneens subsidies voor INTERREG-projecten ter beschikking. Hiermee kan een deel van de projectkosten worden gefinancierd.

Hebt u belangstelling? De medewerkers van het regionale programmamanagement bij u in de buurt (contactgegevens: zie achterkant van de brochure) zijn u graag behulpzaam.



De Ler(n)ende Euregio doet het!

Arbeidsmarkt, beroepsonderwijs en grensoverschrijdende economie

De Lere(n)de Euregio doet het! is een project dat jongeren voorbereidt op het functioneren in een grensoverschrijdende arbeidsmarkt, met als doel de vermindering van barrièrewerking van de grens voor burgers en instanties. In het project ligt het accent op het beroepsonderwijs en de arbeidsmarkt.

De Ler(n)ende Euregio doet het! bereidt jongeren voor op het werken in de grensregio en doet dit op een aantrekkelijke en innovatieve manier. Het project versterkt de arbeidsmarkt door jongeren zogenoemde "Euregionale competenties" aan te reiken. Zo worden zij voorbereid op het werken in de grensregio en worden zij in staat gesteld tot een professionele omgang met klanten, collega's en opdrachtgevers uit het buurland.

Het project wil een duurzame euregionale opleidingsinfrastructuur realiseren door vaste partnerschappen te ontwikkelen tussen

Duitse en Nederlandse opleidingen in de grensregio. Het bestaande netwerk heeft al gezorgd voor een zeer intensieve uitwisseling en samenwerking van leerlingen en docenten. Door dit project zullen bedrijven nu intensiever bij de samenwerking betrokken worden. Bedrijven en instellingen in de grensregio zullen beter worden geïnformeerd over de waarde van opleidingen en diploma's aan de andere kant van de grens. Het project richt zich ook op bestaande en vermeende belemmeringen op dit gebied.

Bovendien is het noodzakelijk meer burgers actief te laten deelnemen in de samenleving. Om dit te verwezenlijken zet het project zich in voor jongeren met een beperking of handicap. Deze jongeren worden gestimuleerd om deel te nemen aan een opleiding en werk.

Dit project heeft direct betrekking op het grensoverschrijdend middelbaar beroepsonderwijs. In beide landen kwalificeert het beroepsonderwijs een aanzienlijk deel van de beroepsbevolking, wat van groot belang is voor de economie. Door de toekomstige beroepsbevolking voor te bereiden op de belangrijke samenwerking tussen beide landen, worden de economieën en betrekkingen tussen beide landen positief gestimuleerd. Jongeren worden voorbereid door euregionale competenties aan te bieden, waardoor zij al kunnen kennismaken met de taal en bedrijfscultuur van het buurland.



WILT U MEER WETEN OVER HET PROGRAMMA? OF HEEFT U EEN PROJECTIDEE? NEEMT U CONTACT MET ONS OP!

Heeft u een idee voor een grensoverschrijdend INTERREG-project?

Op de website www.deutschland-nederland.eu vindt u een voorbeeldformulier "projectconcept" waarin de belangrijkste punten zijn opgenomen die ook bij de officiële indiening van een aanvraag in acht moeten worden genomen. Neemt u bovendien contact op met het regionale programmamangement (RPM) bij u in de buurt. Het programmamangement zal u in het verdere aanvraagproces ondersteunen.

RPM Eems Dollard Regio

Bunderpoort 14
9693 ZG Bad Nieuweschans
Tel +31 (0)597 521 510
edr@edr.eu

RPM Euregio Rijn-Waal

Emmericher Str. 24
47533 Kleve, Duitsland
Tel +49 (0)2821 79300
info@euregio.org

RPM EUREGIO

Enscheder Str. 362
48599 Gronau, Duitsland
Tel +31 (0)53 460 51 51
info@euregio.eu

RPM euregio rijn-maas-noord

Konrad-Zuse-Ring 6
41179 Mönchengladbach, Dld.
Tel +49 (0)2161 6985 505
info@euregio-rmn.de

Voor algemene informatie over het programma kunt u ook contact opnemen met:

Gemeenschappelijk INTERREG-Secretariaat

c/o Euregio Rijn-Waal
Emmericher Str. 24
47533 Kleve, Duitsland
Tel +49 (0)2821 7930 37
info@deutschland-nederland.eu

Meer informatie en nieuws over het
INTERREG-programma Deutschland-
Nederland vindt u op...

WWW.DEUTSCHLAND-NEDERLAND.EU

